

דרכי שיקום במתבגרים עוברי חוק
73-8170-01

שם המרצה: ד"ר קרן גואטה

סוג הקורס: סמינר

שנת לימודים: תשפ"א   סמסטר: א'   היקף שעות: 2 ש"ס

אתר הקורס באינטרנט: X

א. מטרת הקורס :

לימוד והתנסות במנעד רחב של כלי התערבות שיקומיים במתבגרים עוברי חוק, תוך הדגשת ייחודיות כלים אלו. בסמינריון יושם דגש על חשיבה ביקורתית על מנת לאפשר לסטודנטים לפתח גמישות ויצירתיות ביישום התערבויות טיפוליות ייחודיות בבני נוער.

ב. תוכן הקורס: (רציונל, נושאים)

מפגשים שבועיים בהם יוצג בכל שבוע כלי התערבותי ייחודיים בבני נוער. יתקיים דיון בדילמות טיפוליות מתוך עבודה בפרקטיקום, או מתוך התנסויות אישיות אחרות בהתאמת הכלי הטיפולי הייחודי שיוצג, תוך דגש על היתרונות והחסרונות של כלי זה.

מהלך השיעורים:

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים: (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב)

מס' שיעור	נושא השיעור	קריאת מאמרי חובה
1-2	מתבגרים עוברי חוק: אפידמיולוגיה, מאפיינים ייחודיים ומסגרות טיפול	
3	טיפול קצר מועד עם מתבגרים	
4	כלים לעבודה קבוצתית עם מתבגרים	
5	תרפיית טבע ואתגר עם מתבגרים	
7-6	התבגרות מקוונת: בריונות, קורבנות והזדמנויות לטיפול ברשת	
8	כלים לפיתוח מוגנות אישית	
10-9	טכניקות קוגניטיביות לעבודה עם מתבגרים	
12-11	עבודה עם משפחות מתבגרים	
13	כלים למניעת מעידה [RELAPS PREVENTION].	

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם:

דרישות הקורס

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר):

- ד. **ביבליוגרפיה:** (חובה/רשות)
 אדד, מ. (2001). נגטיביזם בגיל ההתבגרות. בתוך מ' אדד ו' וולף (עורכים), עבריינות וסטייה חברתית – תיאוריה ויישום (עמ' 41-59). רמת-גן: אוניברסיטת בר-אילן.
 אילון, ע' (2003). קלפי COPE-להתמודדות במצבי לחץ, טראומה והחלמה. חיפה: הוצאת נורד.
 אילון, ע', ולהד, מ' (2001). חיים על הגבול 2000. חיפה: הוצאת נורד.
 אריאל, ל. (2012). צעד אחר צעד: שיתוף מתבגרים עוברי חוק בקביעת מטרות לטיפול והערכת הטיפול. [גרסה אלקטרונית]. <https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2867>
 אנטוני, א. ג. (2005). בין הכן והלא: האזור הניטרלי שבו המתבגר ומטפלו יכולים להיפגש. בתוך פלשמן א'. ואבנט ח. (עורכים). תקשורת טיפולית עם מתבגרים. ירושלים: משרד הרווחה. עמ' 25-51.
 ארליך, ש'. (1992). השפעות גומלין של ההתבגרות והמוטיבציה לטיפול. בתוך ח' דויטש, וס' שניידר (עורכים). מוטיבציה בגיל ההתבגרות: טיפול, פסיכופתולוגיה ותהליכי קליטת עלייה (עמ' 27-38). ירושלים: מכון סאמיט.
 ארם, א. (2006). Reaching out (יישוג) ורציפות טיפול. אוגדן/דרו" – פרק"א. 1-4.
 בוניאל-נסיים, מ' (2013). מאפייני התקשורת באינטרנט. שפינ"ט – אתר השירות הפסיכולוגי גורדון, ר"א (1991). אנורקסיה ובולימיה: אנטומיה של מגיפה חברתית. ירושלים: מכון ברנקו ויס.
 דויטש, ח', ושניידר, ס'. (עורכים). (1992). מוטיבציה בגיל ההתבגרות: טיפול, פסיכופתולוגיה ותהליכי קליטת עלייה. ירושלים: מכון סאמיט.
 גילת, י' (2013). רק באינטרנט אני יכולה לשתף במה שעובר עליי: סיוע נפשי בסביבה מקוונת. תל אביב: מכון מופ"ת.
 הראל, י', אלנבוגן-פרנקוביץ, ש', מולכו, מ', אבו-עסבה, ח' וחביב, ג' (2002). נוער בישראל: רווחה חברתית, בריאות והתנהגויות סיכון במבט בינלאומי: סיכום ממצאי המחקר השני (1998). ירושלים: המרכז לילדים ולנוער, ג'וינט, מכון ברוקדייל. רמת-גן: המגמה לסוציולוגיה של הבריאות, אוניברסיטת בר-אילן.
 וולנסקי, ע' (2004). כיווני השכלה, למידה ותעסוקה בעידן של שינוי. מניתוק לשילוב: יוזמות ומחשבות, במה לעובדי קדום נוער בישראל, 12: 116-165.
 וובודלינג ר. א. ובריקל ג'. (2005). תרפיה מציאותנית, הוצאת אה.
 ראובן, י' (2007). קרבנות בילדות, עבריינות מתבגרים ומה שביניהם. בתוך ד. הורוביץ, י. בן יהודה, מ. חובב, (עורכים), התעללות והזנחה של ילדים בישראל – הנפגעים, אכיפת החוק והמשפט, רפואה, חינוך ורווחה. ירושלים: אשלים. (עמ' 781-811)
 מוס, ר"א (1989). תיאוריות על גיל ההתבגרות. תל-אביב: ספריית פועלים.
 מי-עמי, נ' (2004). הפרעות אכילה בקרב ילדים ובני-נוער. ירושלים: הכנסת, מרכז מחקר ומידע.
<http://www.knesset.gov.il/mmm/data/docs/m00717.doc>

סלונים נבו, ו. (1994) טיפול בפונים שלא מרצון: איפיונים מיוחדים, בתוך:
וונר, י., גולן, מ., חובב, מ., (עורכים) עבריינות ועבודה סוציאלית: ידע והתערבויות, הוצאת רמות-
אוניברסיטת תל-אביב.
סלונים נבו, ו. (2005). הערכת טיפול, מערכים חד מקרים ושיטות נוספות. הוצאת הספרים של
אוניברסיטת בן גוריון בנגב.
רוזנפלד, י. (1984). סמכות כהזדמנות טיפולית, חברה ורווחה 11, עמ' 3-6.
שמר, א. (2009). אתגרים מקצועיים בעבודה רגישת תרבות עם ילדים והוריהם: מריבוי תרבותיות לרב
תרבותיות, עט השדה, עמ' 4-10.
פלום, ח' (1995). סגנונות תצורת הזהות בהתבגרות. מתוך: ח. פלום (עורך). מתבגרים בישראל -
היבטים אישיים, משפחתיים וחברתיים. תל אביב. עמודים 123-145.
רונו, ת'. (1994). ויותר מכל אהבה – האומנות והמיומנות בטיפול בילדים. תל-אביב" הוצאת רמות.

- Amichai-Hamburger, Y., Brunstein Klomek, A., Friedman, D., Zuckerman, O., &
Shani Sherman, T. (2014). The future of online therapy. *Computers in Human Behavior*, 41, 288- 294.
- Arnett, J. J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. New York: Oxford Press.
- Brewer, G., & Kerslake, j. (2015). Cyberbullying, self-esteem, empathy and loneliness. *Computers in Human Behavior*, 48, 255-260.
- Crane, P. R., Francis, C., & Buckley, J. (2013). *Youth alcohol and drug practice guide 3: Practice strategies and interventions* (No. 3). Dovetail.
- Gallagher, E. (2004). Youth who victimise their parents. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 25(2), 94-105.
- Norton, C. L., Tucker, A., Russell, K. C., Bettmann, J. E., Gass, M. A., Gillis, H. L., & Behrens, E. (2014). Adventure therapy with youth. *Journal of Experiential Education*, 37(1), 46-59.
- Prior, D., & Mason, P. (2010). A different kind of evidence? Looking for 'what works' in engaging young offenders. *Youth Justice*, 10(3), 211-226.
- Tyson, E. H. (2002). Hip hop therapy: An exploratory study of a rap music intervention with at-risk and delinquent youth. *Journal of Poetry Therapy*, 15(3), 131-144.

Trotter, C. (2015). *Working with involuntary clients: A guide to practice*. Routledge.

Trupin, E. W., Stewart, D. G., Beach, B., & Boesky, L. (2002). Effectiveness of a dialectical behaviour therapy program for incarcerated female juvenile offenders. *Child and Adolescent Mental Health*, 7(3), 121-127.